

OBČINA JESENICE
Župan, g. Račič
Cesta železarjev 6
4270 Jesenice

Ljubljana, 18.1.2019
Naš znak: 4-TU-01/2019

ZADEVA: Kronološki pregled problematike delovanja CERO Mala Mežakla in predvidene rešitve

Spoštovani!

Zaradi kompleksnosti vam v nadaljevanju podajamo obširnejšo obrazložitev problematike delovanja CERO Mala Mežakla in predvideno začasno rešitev:

1. Zapleti pri pridobivanju dovoljenj

Občina Jesenice je v letu 2010 na javnem razpisu na podlagi skupne ponudbe družbam Gorenje Surovina d.o.o., Iskra Vzdrževanje d.d. in PUBLICUS, d.o.o., Ljubljana podelila 10-letno koncesijo za obdelavo mešanih komunalnih odpadkov (v nadaljevanju: MKO). V letu 2012 je bila koncesija prenesena na družbo EKOGOR d.o.o., takrat v lasti prej navedenih treh družb, danes v 100 % lasti družbe PUBLIKUS d.o.o. (družba PUBLICUS, d.o.o., Ljubljana se je dne 10.4.2017 preimenovala v družbo PUBLIKUS d.o.o.). V sklopu koncesijske pogodbe je bila skladno s takratno okoljsko zakonodajo predvidena tudi izgradnja objekta za mehansko obdelavo odpadkov.

Družba PUBLICUS, d.o.o., Ljubljana je tako kot začetni nosilec investicije dne 26.07.2011 pridobila Okoljevarstveno dovoljenje za obdelavo odpadkov, glede emisij v vode in emisije snovi v zrak (v nadaljevanju: OVD), in sicer št. 35472-30/2011-11 za obratovanje naprave sortirnice – objekta za obdelavo odpadkov Mala Mežakla, Jesenice. Okoljevarstveno dovoljenje je bilo izdano za obdelavo mešanih komunalnih odpadkov (klasifikacijska številka 20 03 01) po postopkih R12, R13, D13 in D15 v letni količini do 40.000 t.

Še v istem letu, dne 14.11.2011, je bilo za omenjeni objekt izdano tudi gradbeno dovoljenje št. 351-164/2011-22.

Koncesionar je tako julija 2012 pričel z izgradnjo objekta za mehansko obdelavo odpadkov in jo do konca leta 2013 tudi zaključil. Pričetek poskusnega obratovanja objekta je bil predviden v začetku leta 2014.

Pred vložitvijo vloge za tehnični pregled in pridobitvijo odločbe o poskusnem obratovanju pa je prišlo do bistvene spremembe zakonodaje v zvezi z obdelavo mešanih komunalnih odpadkov. Uredba o odlagališčih odpadkov (Uradni list RS, št. 10/14, 54/15 in 36/16) je predpisala, da morajo biti s 1.1.2016 vsi mešani komunalni odpadki pred odlaganjem na odlagališču obdelani po postopkih D8 (biološka obdelava) in D9 (mehanska obdelava). Zgrajen objekt za mehansko obdelavo odpadkov kot samostojna enota tako ni bil več funkcionalen, zato se je vzhodno od njega predvidela še izgradnja objekta za biološko obdelavo odpadkov.

V ta namen je bil v letu 2014 sklenjen Aneks št. 1 h Koncesijski pogodbi, v katerem se je poleg predvidene izgradnje objekta za biološko obdelavo odpadkov, podaljšalo tudi koncesijsko obdobje, in sicer na dobo 15-ih let.

Koncesionar je tako aprila 2015 na ARSO vložil vlogo za pridobitev celovitega okoljevarstvenega dovoljenja (t.i. IPPC dovoljenje) in okoljevarstvenega soglasja. ARSO je o sami vlogi odločil v zakonskih rokih, tudi usklajevanja in dopolnitve so potekali hitro in brez zapletov. Do zapletov je prišlo v zaključni fazi enomesečne javne razgrnitve dokumentacije, to je konec oktobra 2015, ko je konkurenčno podjetje Snaga d.o.o. Ljubljana na ARSO vložilo zahtevek za vstop v postopek izdaje IPPC dovoljenja in okoljevarstvenega soglasja kot stranski udeleženec, in to kljub dejstvu, da ni izpolnjevalo nobenega od zakonskih kriterijev za priznanje statusa stranke v postopku. Šlo je za evidentno **zlorabo upravnega postopka s ciljem zavlačevanja izdaje navedenih dovoljenj**, kar nam je onemogočilo izgradnjo centra za ravnanje z odpadki v predpisanih rokih. Zaradi pritožbenih postopkov (pritožba na ARSO, pritožba na MOP in pritožba na Upravno sodišče), se je izdaja dovoljenj podaljšala za več kot pol leta. Seveda so vsi trije organi zahtevke in pritožbe konkurenčnega podjetja zavrgli.

Okoljevarstveno dovoljenje za Center za ravnanje z odpadki Mala Mežakla je bilo tako izdano šele 1.4.2016 (št. 35407-3/2015-16). Dne 13.7.2016 je bilo izdano gradbeno dovoljenje št. 351-44/2016-25, ki je 9.8.2016 postalo pravnomočno. V poletnih in jesenskih mesecih leta 2016 je tako na lokaciji potekala izgradnja objekta za biološko obdelavo odpadkov.

Dne 8.11.2016 je bila na UE Jesenice vložena vloga za pridobitev uporabnega dovoljenja. Upravna enota Jesenice s prisotnimi člani komisije (izvedenci iz posamezne stroke) je dne 14.12.2016 izvedla tehnični pregled Centra za ravnanje z odpadki Mala Mežakla, vendar pa je bil zaradi določenih pomanjkljivosti, ugotovljenih na tehničnem pregledu, razpisan ponovni tehnični pregled za dne 26.1.2017. Odločba o poskusnem obratovanju št. 351-173/2016-27 za CERO Mala Mežakla je bila tako izdana dne 31.1.2017.

2. Začetek poskusnega obratovanja

Po pridobitvi Odločbe o poskusnem obratovanju za CERO Mala Mežakla je koncesionar skladno z Zakonom o graditvi objektov (Uradni list RS, št. 102/04 – uradno prečiščeno besedilo, 14/05 – popr., 92/05 – ZJC-B, 93/05 – ZVMS, 111/05 – odl. US, 126/07, 108/09, 61/10 – ZRud-1, 20/11 – odl. US, 57/12, 101/13 – ZDavNepr, 110/13 in 19/15), ki v 98. členu določa, da mora investitor najmanj 15 dni pred začetkom poskusnega obratovanja pristojnim inšpekcijam in pristojnemu upravnemu organu za gradbene zadeve sporočiti, da namerava začeti s poskusnim obratovanjem, UE Jesenice in okoljskemu inšpektoratu najavil **začetek poskusnega obratovanja z dnem 16.2.2017**.

3. Stanje v naravi – leto 2016

Zaradi neupravičenega oviranja postopkov s strani tretje osebe (podjetje Snaga d.o.o. Ljubljana) in posledičnega zamika pri pridobitvi dovoljenj v predpisanih rokih in s tem formalnega pričetka poskusnega obratovanja CERO Mala Mežakla z dnem 1.1.2016, je bila

družba EKOGOR d.o.o. v smeri zadostitve zahtevam iz koncesijske pogodbe in v želji po dokončanju začelih investicij, primorana poiskati alternativno rešitev. V ta namen je koncedentu in ostalim zainteresiranim občinam nudila **sprejem odpadkov na začasno skladiščenje**, kar je skladno z Uredbo o odpadkih (Uradni list RS, št. 37/15 in 69/15), ki dovoljuje tovrstno ravnanje z odpadki, in sicer za obdobje 12 mesecev.

V letu 2016 smo tako na začasno skladiščenje prevzemali mešane komunalne odpadke zbrane na območju občin gorenjske regije kot tudi iz drugih zainteresiranih občin (skupaj 19 občin).

Iz okoljevarstvenega vidika se je začasno skladiščenje mešanih komunalnih odpadkov izkazalo za neustrezno, zato smo v želji po sanaciji stanja pričeli izvajati proces mehanske obdelave, katerega cilj je bil izločanje reciklabilnih materialov (barvne in železne kovine) in t.i. »lahke frakcije« (plastični materiali, papir in karton) oziroma posledično zmanjšanje količin začasno skladiščenih odpadkov. Kovine smo sproti predajali pooblaščenim prevzemnikom v končno oskrbo (recikliranje), lahko frakcijo pa smo v baliranem stanju skladiščili na območju CERO Mala Mežakla.

Kot eden izmed produktov mehanske obdelave odpadkov je nastajala tudi tako imenovana »težka frakcija«, to je material, ki vsebuje višji odstotek biološko razgradljivih snovi, in katera je predvidena za nadaljnjo obdelavo v objektu za biološko obdelavo odpadkov (biostabilizacija). V času do izgradnje objekta za biološko obdelavo smo navedeno težko frakcijo v razsutem stanju začasno skladiščili na parceli izven območja CERO Mala Mežakla. Slednjo smo prekrili s folijo, da se je preprečil vnos padavinske vode v telo odpadkov. Biološko obdelavo skladiščene težke frakcije smo pričeli izvajati po pridobitvi odločbe o poskusnem obratovanju in najavi pričetka poskusnega obratovanja, to je od 16.2.2017 dalje.

4. Stanje v naravi – leto 2017

Družba Ekogor d.o.o. je v letu 2017 prevzela na obdelavo mešane komunalne odpadke iz območja 13-ih občin (kar je predstavljalo 43 % zapolnjenost kapacitet centra), kar je poleg obdelave sprotno pripeljanih odpadkov omogočalo tudi obdelavo začasno skladiščenih količin odpadkov. Do 30.9.2017 nam je tako uspelo predelati vso začasno skladiščeno težko frakcijo, s čimer smo sanirali bremena preteklega leta. Takoj za tem je sledila sanacija brežin in tal območja, kjer so bili omenjeni odpadki skladiščeni.

Še vedno pa je ostal odprt problem zagotovitve končne oskrbe za t.i. lahko frakcijo.

5. Končna oskrba »lahke frakcije«

Država je z Uredbo o odlagališčih odpadkov (Uradni list RS, št. 10/14, 54/15, 36/16 in 37/18) predpisala, da je potrebno vse mešane komunalne odpadke pred odlaganjem na odlagališčih mehansko in biološko obdelati v Centrih za ravnanje s komunalnimi odpadki (CERO). Hkrati z načrtom vzpostavitve CERO je država v vseh svojih operativnih programih ravnanja z odpadki od leta 2006 naprej predvidela tudi izgradnjo vsaj dveh objektov za termično izrabo nenevarnih odpadkov, ki bosta namenjena energetski izrabi gorljivih ostankov odpadkov po predelavi. Na ta način bi se zasledoval cilj zapiranja snovnih tokov odpadkov oz. zagotavljanje ustreznih ponorov. Mehansko-biološka obdelava mešanih komunalnih odpadkov se skladno z Zakonom o varstvu okolja (ZVO-1) uvršča med obvezne občinske gospodarske javne službe varstva okolja. Pri tem kot glavni produkt obdelave nastajajo odpadki s klas. št. 19 12 12 oz. t.i. »lahka« frakcija (cca. 50 % od vhodnih količin). Lahka frakcija je sestavljena iz gorljivih frakcij, ki se nahajajo v preostanku komunalnih odpadkov - iz plastike, papirja, kartona, tekstila in lesa. Gre

za energijsko bogato frakcijo odpadkov z visoko kurilno vrednostjo (do 25 MJ/kg) in je kot taka primerna za energijsko izrabo, pri čemer nastaja toplotna in električna energija.

Lahka frakcija torej predstavlja odlično alternativno gorivo, katerega pa smo zaradi nevzpostavljenega infrastrukturnega sistema termičnih objektov znotraj Republike Slovenije primorani izvažati na energetsko izrabo v tujino. Na območju Republike Slovenije se sicer nahajajo termični objekti, ki so namenjeni končni oskrbi tovrstnih odpadkov (Cementarna Salonit Anhovo, Toplarna Celje v okviru RCERO Celje – »sežiganje« preostanka komunalnih odpadkov po predelavi za območje občin Savinjske regije), vendar pa njihove kapacitete ne zadoščajo potrebam na trgu ali pa so namenjene določenim zaokroženim območjem (izgradnja ob pomoči kohezijskih sredstev). Vseh 8 centrov, ki so bili zgrajeni na območju Republike Slovenije za namen mehansko-biološke obdelave mešanih komunalnih odpadkov, je tako odvisnih od prevzemnikov iz tujine. Odvisnost od tujih prevzemnikov predstavlja veliko tveganje za obdelovalce odpadkov, ki so povzročitelji tovrstnih odpadkov. Gre namreč za odpadke, ki nastajajo neprekinjeno, kar pomeni, da zagotovitev nemotenega in rednega prevzema pomeni nujnost, v izogib nastanku poslovne in okoljske škode.

Vendar pa se v zadnjih letih soočamo z velikimi težavami tudi na tem področju. Problem je eskaliral v zadnjem letu. Zaradi zaprtja kitajskega trga so se kapacitete termičnih objektov po Evropi zapolnile z njimi lastnimi odpadki, zaradi česar je izvoz lahke frakcije v tujino praktično nemogoč. Večina kapacitet termičnih objektov v tujini je zapolnjenih, tisti s še prostimi kapacitetami pa s finančno nesprejemljivimi ponudbami za prevzem odpadkov s pridom izkoriščajo svoj (monopolni) položaj v regiji, saj se zavedajo slovenske nezmožnosti zagotovitve končne oskrbe lahke frakcije v domačem prostoru. Družba Ekogor d.o.o. je takoj po pridobitvi odločbe o poskusnem obratovanju in priznanim statusom obdelovalca odpadkov v aprilu 2017 sicer pridobila lastno izvozno dovoljenje za izvoz lahke frakcije v količini 3.000 t v cementarno v Avstriji, vendar pa vse doslej zaradi omenjenih težav izvoz ni bil mogoč.

Obdelovalci odpadkov, predvsem centri za ravnanje s komunalnimi odpadki, v tem trenutku tako nimamo druge rešitve, kot da **lahko frakcijo začasno skladiščimo**, kar pa seveda predstavlja velik, vseslovenski okoljski problem. Začasno skladiščenje prekomernih količin lahke frakcije nas nenazadnje postavlja v situacijo, da ne moremo izpolnjevati zahtev okoljske zakonodaje, zaradi česar smo tudi pod stalnim nadzorom in ukrepi Inšpektorata za okolje in prostor.

6. Predvidena rešitev

Rešitev predstavlja izgradnja energetskega objekta na alternativna goriva, ki proizvaja toplotno in električno energijo (naprava za sosežig). Glede na povišane cene energentov in dejstvo, da je naše trenutno ravnanje z odpadki nezadovoljivo, bi morali v energetske izrabi odpadkov prepoznati velik potencial. Energijska izraba odpadkov je istočasno tudi izraba domačega energetskega vira, ki je v določeni meri tudi obnovljiv vir energije.

Obstaja več zainteresiranih investitorjev, ki so na območju Republike Slovenije pripravljeni investirati v izgradnjo energetskega objekta na alternativna goriva, vendar pa je bila izvedba tovrstne investicije, zaradi različnih okoliščin, do sedaj zelo tvegana (zakonodajna nedorečenost, negativni signali s strani države v medijih, zapleteni upravni postopki, odpor civilne družbe...).

Eden izmed njih je tudi družba Publikus d.o.o., ki je od začetne ideje o investiciji v lastno napravo za končno oskrbo lahke frakcije – energetskega objekta na alternativna goriva, ki proizvaja toplotno in električno energijo, aktivnosti pripeljala že tako daleč, da se realizacija projekta ne zdi več tako utopična. Seveda pa gre za projekt, ki zahteva svoj čas. V kolikor bi postopki

pridobivanja dovoljenj in izgradnje potekali brez večjih zapletov, ocenjujemo, da bi potrebovali cca. 2-3 leta do pričetka obratovanja.

V kolikor se na državnem nivoju v tem času ne bo zagotovila rešitev za končno oskrbo lahke frakcije (npr. morebitni zagon TEŠ 6), žal druge rešitve kot je začasno skladiščenje lahke frakcije trenutno ne moremo ponuditi. Zato predlagamo, da bi od Občine Jesenice **najeli parcelo št. 796/81**, katera se nahaja v neposredni bližini CERO Mala Mežakla in katero že sedaj koristimo za začasno skladiščenje lahke frakcije, od česar bi tudi Občina Jesenice imela finančno korist. Parcelo bi koristili izključno za potrebe začasnega skladiščenja lahke frakcije, ki bi bila zbalirana in ovita v folijo, s čimer bi se preprečil kakršenkoli morebitni vpliv odpadkov na okolje. Tovrsten način začasnega skladiščenja odpadkov sicer predstavlja povsem običajno prakso skladiščenja tudi drugod po Evropi. Ocenjujemo, da bi vso začasno skladiščeno lahko frakcijo uspeli zbalirati v roku pol leta.

Lepo vas pozdravljamo!

Direktor
Ivan Hrženjak

